

Dokument nr. 8:79

(2005-2006)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene
Øyvind Korsberg, Per Ove Width og Christian Tybring-Gjedde

Forslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Korsberg, Per Ove Width og Christian Tybring-Gjedde om utarbeidelse av en ny næringspolitisk strategi for norsk deltakelse i internasjonale forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor forsvarsmateriellsektoren

Til Stortinget

BAKGRUNN

Forsvarsindustrien skiller seg vesentlig fra annen industri. Dette skyldes flere forhold. Forsvarsindustrien leverer kun til hvert enkelte lands myndigheter, og har således kun en potensiell nasjonal kunde. Videre er forsknings- og utviklingstiden av avansert forsvarsmateriell svært lang, og krever av den grunn stor økonomisk soliditet og stabilitet av de bedriftene som deltar i slik virksomhet. At det ofte produseres relativt få enheter av hvert produkt som utvikles, gjør risikoen stor og enhetsprisen høy.

Forsvarsmateriellsektoren har videre en egen bestemmelse i EØS-avtalen. Bakgrunnen for dette er at nasjonal kompetanse til produksjon av forsvarsmateriell anses som strategisk viktig for landenes suverenitetshevdelse, og at reell konkurranse vil gjøre mindre nasjoner avhengige av leveranser fra de største produsentlandene. Ovennevnte tilsier at behovet for økt internasjonalt samarbeid er stort, og at særlig mindre nasjoner bør dra nytte av slike samarbeidsprosjekter.

Mye av verdens mest avanserte teknologi er blitt utviklet med bakgrunn i forsvarsindustrien. Dette gjelder blant annet avansert programvare innenfor områdene kommunikasjons-, laser-, overvåknings-, radar-, sonar- og romteknologi. Slik teknologi er primært utviklet med tanke på å bedre respektive lands

forsvarsevne, men ringvirkningene av slike utviklingsprosjekter har vist seg å være svært verdifulle også for kommersiell virksomhet.

Norge deltar i svært få internasjonale forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor forsvarsmateriellsektoren. Utgangspunktet for norsk deltakelse i slike prosjekter har til nå vært Forsvarets definerte behov for eventuelt ferdigutviklet materiell eller kostnadene knyttet til slik deltakelse. De potensielle kommersielle ringvirkningene av deltakelsen er gitt svært lav prioritering. Faktisk er det slik at Norge ved enkelte anledninger har valgt å trekke seg fra prosjekter på grunn av kostnadene knyttet til deltakelsen, og det til tross for at Forsvaret har hatt et definert behov for materiellet som ble utviklet. Et eksempel i så måte er det nordiske u-båtprosjektet Viking, hvor Norge valgte å tre ut av samarbeidet med Sverige og Danmark grunnet mangel på penger. De industrielle konsekvensene av denne beslutningen var blant annet at bedriften Kongsberg Defence & Aerospace (Kongsberggruppen) mistet sin rolle som en av Europas ledende leverandører av kommando- og kontrollteknologi/utstyr for ubåter.

Svært mange land bruker sin forsvarsindustri som "en brekkstang" for å få innpass i avanserte utviklingsprosjekter. Dette fordi landenes myndigheter vurderer slik deltakelse som et bidrag til landenes teknologibase. Eksempelvis valgte Canada å delta i utviklingen av det amerikanske kampflyet Joint Strike Fighter (JSF), uten selv å ha konkrete planer eller ambisjoner om å anskaffe nye kampfly.

Forsvaret og Forsvarsdepartementet mottar fra tid til annen invitasjoner om å delta i multinasjonale forsknings- og materiellutviklingsprosjekter. Dette gjelder blant annet prosjekter innad i NATO og europeiske prosjekter med tilknytning til European Defence Agency (EDA). Blant annet sikrer Norges nylig inngåtte Administrative Agreement med EDA

Norge tilgang til informasjon om prosjektmulighetene innad i EU. Videre inviterer også amerikanske myndigheter europeiske allierte inn i amerikanske utviklingsprosjekter. Til nå har eventuell norsk deltakelse vært begrunnet ut fra konkrete fremtidige operative behov for materiellet som planlegges utviklet, eller så har prosjektene blitt avvist på bakgrunn av kostnadene knyttet til eventuell deltakelse. Svært sjelden blir de industrielle eller teknologiske aspektene vektlagt i særlig grad.

Representanter for dagens regjering brukte mye retorikk i valgkampen for å fortelle velgerne at Norge trenger en mer aktiv næringspolitikk. Den såkalte verktøykassen skulle fylles, og særlig var det behovet for å beholde eksisterende industriarbeidsplasser og industristruktur som ble vektlagt. Etter regjeringdannelsen har imidlertid retorikken forstummet, og den såkalte aktive næringspolitikken har uteblitt. Forslagsstillerne ønsker å gjøre noe med denne mangelen på aktiv næringspolitikk.

Norges fremtidige arbeidsplasser ligger innenfor morgendagens teknologiområder, og svært mye av

nytenkningen innenfor dette området kommer fra den avanserte forsvarsteknologien. Statens sterke finansielle posisjon kombinert med forsvarsindustriens spisskompetanse innenfor definerte teknologier, samt landets høye forskerkompetanse hos blant annet Forsvarets forskningsinstitutt og SINTEF gir store muligheter for kommersiell utnytting av deltakelse i multinasjonale forsvarsmateriellprosjekter.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen utarbeide en ny næringspolitisk strategi for norsk deltakelse i internasjonale forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor forsvarsmateriellsektoren. Strategien må sikre at Norge benytter seg av de mulighetene som foreligger for økt deltakelse i slike prosjekter.

25. april 2006